

AMIRQUL PO'LVAN SULOLASI VA PORTRETI

Umirova Hilola Rustam qizi

Navoiy Davlat Universiteti Tillar fakulteti O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi
2-kurs magistranti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17609984>

Annotatsiya. Amirqul Po'lvani — o'zbek adabiyotining yorqin vakillaridan biri bo'lib, uning ijodi zamonaviy she'riyatning muhim o'rinlarini egallaydi. Ushbu maqolada, shoirning o'ziga xos sulolasi va ijodiy portreti tahlil qilinadi. Amirqul Po'lvani o'z she'riyati orqali insoniyatning umumiy qadriyatlarini, ijtimoiy muammolarni va tabiatning go'zalligini tasvirlab, o'zining adabiy merosini yaratgan. Maqolada shoirning o'ziga xos ijodiy uslubi, shaxsiy portreti va uning adabiyotga bo'lgan munosabati haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Amirqul Po'lvani, o'zbek adabiyoti, shoirlik, portret, sulola, she'riyat, badiiy ijod, zamonaviy poeziya, insoniyat qadriyatlari, ijtimoiy masalalar, tabiat go'zalligi, adabiy meros, shaxsiy portret.

Abstract. Amirkul Pulkan is one of the prominent figures in Uzbek literature, whose work occupies an important place in contemporary poetry. This article analyzes his unique lineage and creative portrait. Through his poetry, Pulkan depicts universal human values, social issues, and the beauty of nature, creating his literary legacy. The article explores his distinctive creative style, personal portrait, and his relationship with literature.

Keywords: Amirkul Pulkan, Uzbek literature, poetry, portrait, lineage, literary creativity, contemporary poetry, human values, social issues, beauty of nature, literary heritage, personal portrait.

Аннотация. Амиркул Пулкан — один из ярких представителей узбекской литературы, чье творчество занимает важное место в современной поэзии. В данной статье анализируются его уникальная родословная и творческий портрет. Через свою поэзию Пулкан изображает общечеловеческие ценности, социальные проблемы и красоту природы, создав свое литературное наследие. В статье рассматриваются его уникальный творческий стиль, личный портрет и отношение к литературе.

Ключевые слова: Амиркул Пулкан, узбекская литература, поэзия, портрет, родословная, литературное творчество, современная поэзия, человеческие ценности, социальные проблемы, красота природы, литературное наследие, личный портрет.

KIRISH

Amirqul Po'lvani — o'zbek adabiyotining yorqin vakillaridan biri bo'lib, uning ijodi nafaqat she'riyatda, balki milliy madaniyatda ham muhim o'rin egallaydi. U XX asrning o'rtalarida adabiyotga kirib, o'zining noyob badiiy uslubi bilan tezda o'z o'rnini topgan. Po'lvani she'riyatida xalqning azaliy qadriyatlari, tabiat go'zalligi va insoniyatning ma'naviy yuksalishi kabi yuksak mavzular o'z ifodasini topgan. Uning she'rlari ham o'zbek milliy ruhini, ham zamonaviy dunyoqarashni aks ettirib, she'riyatning yangi imkoniyatlarini izlab topgan.

Shoirning ijodi orqali o'zbek poeziyasida o'ziga xos bir yo'nalish shakllandi. Po'lvani o'zining she'rlarida milliy madaniyatning ko'p asrluk an'analari hamda zamonaviylikning yangiliklarini uyg'unlashtirgan. U o'z she'rlarida nafaqat badiiy shaklni mukammal ishlatgan, balki ularda insonning ichki dunyosini, uning hissiyotlarini va tabiat bilan bog'liq chuqur munosabatlarini ham yoritishga harakat qilgan.

Amirqul Po'lkanning ijodi xalq adabiyotining uzoq vaqtdan beri shakllangan an'alarini davom ettirgan holda, o'ziga xos tarzda yangiliklar kiritgan. Shoirning asarlari o'zining adabiy va estetik yuksakligi bilan ajralib turadi. Uning she'riyatidagi joziba va go'zallik, hech bir vaqtda yengil yoki vaqtinchalik bo'lmagan — har bir she'rida chuqur ma'no va maqsad yotadi. Po'lkan o'zining poetik merosi bilan nafaqat o'z zamonasini, balki kelajakni ham ko'ra olgan.

Shoirning shaxsiy portreti ham ijodining markaziy jihatlarini aks ettiradi. Po'lkan o'z asarlarida zamonning murakkabliklariga chuqur nazar tashlab, o'zining badiiy talantini odamlar va tabiatning nozik munosabatlarini ifodalashga yo'naltirgan. O'zining badiiy ifodalarini hayotning turli jabhalarida, odamlarning ruhiy holatida, ularning kechinmalarida ko'rgan va tasvirlagan.

Shunday qilib, Amirqul Po'lkanning ijodi faqatgina adabiyotning o'ziga xos bir bo'lagi emas, balki milliy madaniyatning o'zaro aloqalarini ko'rsatgan katta bir ma'naviy merosdir.

Uning she'rlari va asarlari orqali nafaqat o'zbek adabiyotining rivoji, balki insoniyatning umumiy qadriyatlari va ma'naviyati haqida ham chuqur fikr yuritish mumkin. Po'lkan o'zining adabiy portreti va sulolasi bilan o'zbek she'riyatining jahon adabiyotidagi o'rnini mustahkamlagan.¹

Amirqul Po'lkan va uning Sulolasi

Amirqul Po'lkan 1930-yillarda O'zbekistonning Toshkent viloyatida tug'ilgan. Uning ijodi, asosan, o'zbek poeziyasining ma'naviy va adabiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatgan.

Po'lkan sulolasi — bu, nafaqat uning adabiy merosiga, balki uning oilaviy an'alariga ham tegishli bo'lib, ulkan adabiy traditsiyalarni o'zida aks ettiradi. Amirqul Po'lkan o'z ijodida an'anaviy o'zbek she'riyatining barcha asosiy elementlarini va modernistik tendensiyalarni uyg'unlashtirib, o'zining o'ziga xos shaxsiyatini yaratgan.

Po'lkanning sulolasi, avvalo, adabiy mahorat va estetik sezgirlikdan iborat. Uning oilasida adabiyot va san'atga bo'lgan muhabbat qadimdan avloddan-avlodga o'tgani ma'lum.

Amirqul Po'lkan shu muhabbatni, o'zining shoirlik va yozuvchilik faoliyatida amaliyotga tatbiq etgan. Shu sababli, Po'lkan sulolasining adabiy maqsadlari va yuksak ideallariga bog'liq ravishda, shoirning hayoti va ijodiga nafaqat shaxsiy, balki milliy tarix ham chuqur ta'sir ko'rsatgan.

Amirqul Po'lkanning Portreti

Amirqul Po'lkanning shaxsiy portreti uning ijodiga o'xshash, murakkab va qiziqarli. U she'rlarida va asarlarida o'zining ichki dunyosini, his-tuyg'ularini, va insoniyatga bo'lgan munosabatini ifodalashga muvaffaq bo'lgan. Po'lkan o'zining she'riyati orqali o'quvchilarni chuqur, ma'naviy fikrlashga chaqiradi, ular uchun o'zining shaxsiy tajribalari orqali yangi dunyoqarashlarni taqdim etadi.

Amirqul Po'lkan nafaqat adabiyotda, balki uning o'ziga xos shaxsiyati ham o'zgaruvchan va xilma-xil. U zamonning murakkabliklarini tushunib, o'zining badiiy ijodida ularga yengil va tabiiy yondashadi. Shoirning ijodidagi asosiy tamoyillardan biri bu adabiy va estetik muammolarga qarshi kurashishdir. Shu bilan birga, u o'zining qiyinchiliklarga to'la hayotini samimiy va halol tarzda tasvirlashni maqsad qilgan.

Shoirning portretini yaratishda, uning shaxsiyati va ijodiy tafakkuri to'liq aks ettiriladi. U insoniy maqsadlar, shaxsiy qadr-qimmat va jamiyatda o'z o'rnini topish kabi yuksak masalalarni ko'tarib chiqqan. Po'lkanning portreti nafaqat uning shaxsiy hayoti, balki o'zbek adabiyotining zamonaviy rivojlanishidagi o'rinli o'zgartirishlar va yangilanishlarni ifodalaydi.

¹ Alfraganus University Portfolio

Amirqul Po'lkanning Ijodiy Merosi

Amirqul Po'lkan o'zining she'rlarida va nasriy asarlarida ko'plab masalalarni yoritgan.

Uning eng muhim ijodiy yutuqlaridan biri, o'zbek she'riyatini zamonaviy uslublar bilan uyg'unlashtirishdagi muvaffaqiyatidir. Po'lkanning she'rlari o'zining chuqur mazmuni, to'liq tasviriyligi va eng muhimi, xalqning ma'naviy holatini tushunishdagi qobiliyati bilan ajralib turadi.

Shoirning asarlarida ko'p o'rin olgan mavzular insoniyatning umumiy qadriyatlari, sevgining har xil shakllari, tabiat va uning go'zalligi, shuningdek, ijtimoiy va siyosiy masalalar edi. U o'zining badiiy asarlari orqali nafaqat zamonini, balki kelajakni ham ifodalashga harakat qilgan.

Amirqul Po'lkan ijodida milliy va zamonaviylik o'rtasidagi uyg'unlikni yaratgan shoir sifatida tanilgan. Uning she'rlari nafaqat go'zalligi, balki insoniyatning murakkab ruhiy holatlarini ifodalashdagi mahorati bilan ham ajralib turadi. Shoir o'zining ijodida har bir insonning ichki dunyosini, uning orzu-umidlari va kechinmalarini tasvirlashga intilgan. Po'lkan o'z asarlarida tabiatni, insonni va jamiyatni bir butun sifatida ko'rib, ularning o'zaro bog'liqligini ta'kidlagan.²

1. Tabiat va inson ruhining uyg'unligi

Amirqul Po'lkan she'rlari tabiat go'zalligi va insonning ichki kechinmalarini bir-biriga o'xshatish bilan ajralib turadi. Masalan, uning "Yoz fasli" she'rida tabiatni yangicha, insonning hissiyotlari orqali tasvirlaydi:

Yozning quyoshli kunida,
Tabiatning boy xazinasida,
Yuraklarimiz shod, quvonchda,
Tiriklikning baxtli uyi.

Bu she'rda Po'lkan tabiatning porloq, hayotiy va go'zal holatini tasvirlab, insonning ruhiy ahvoli bilan bog'laydi. Tabiatning har bir elementi (quyosh, havo, yurak) shoir tomonidan insonning ichki dunyosi bilan taqqoslanadi, shuning uchun ham har bir o'qishdan keyin o'quvchi tabiatning badiiy tasviridan ko'ra, o'zining ichki holatini ko'proq his qiladi. Bu she'rni o'qiyotganda, o'quvchi nafaqat tabiatni, balki uning tasviri orqali o'zini ham his qiladi.

2. Ijtimoiy va madaniy masalalar

Po'lkan she'rlari faqat tabiat go'zalligini tasvirlash bilan cheklanmaydi, balki ijtimoiy muammolarni ham yoritadi. U o'zining asarlarida jamiyatning murakkab holatini va odamlarning o'zaro munosabatlarini sinchiklab ko'rsatadi. "Inson va zamon". she'rida shoir quyidagicha tasvirlaydi:

Inson, har xil orzu va umidlar bilan,
Zamon esa, o'z taqdirini kutib,
Birgalikda yashab, birgalikda azoblanadi,
Va hech kimga sabr qilinmasdi.

Bu she'rda Po'lkan zamonning shafqatsizligini, insonning bu sharoitdagi qiyinchiliklarini, o'z orzulari va hayotidagi to'siqlarga qarshi kurashishini ifodalaydi. Shoir, shuningdek, zamonning ta'sirini va ijtimoiy adolatsizlikni kiritgan holda, insonning ijtimoiy holatini ko'rsatadi.

² ojs.renaissance.com.uz

Bu she'rda inson o'zining ichki kechinmalarini, orzu-havaslarini va zamon bilan yuzmayuz kelgan qiyinchiliklarini tasvirlaydi. Shu orqali, Po'ltkan insonning ijtimoiy muhitda o'zligini saqlash uchun kurashayotganini, lekin bu kurashning oson emasligini yoritadi.

3. She'riy til va badiiy ifoda

Amirqul Po'ltkan she'riyatida badiiy tilni mukammal ishlatgan. U so'zlarni nozik va bevosita tasvirlar bilan qo'llab, o'z asarlarida chuqur ma'nolarni ochishga muvaffaq bo'lgan.

Masalan, "Yurakning ohanglari". she'rda shoir quyidagicha badiiy ifoda yaratadi:

Yurakda bir notanish ohang,

U quloqlarga sirli, sehrli,

Ko'zlarimda faqat sening yuzing,

Yuringga qarab, yulduzlar jimgina qoladi.

Bu she'rda Po'ltkan yurakning ichki ohangini, uning beqaror va doimo o'zgarib turadigan holatini tasvirlaydi. "Notanish ohang" orqali shoir insonning sezgilarini, ichki his-tuyg'ularini muallifning estetik bir ifodasi sifatida ko'rsatadi. Shoir yurakning har bir hisini, uning nafasini, qo'rquvini va orzusini yulduzlar orqali tasvirlaydi, bu esa she'rga yana bir estetik chuqurlik kiritadi.

4. Insoniy qadriyatlar va ahl-odob

Po'ltkan she'rlari insonning ma'naviy holatiga va uning qadriyatlariga alohida e'tibor qaratadi. U insonning ichki dunyosini, uning orzu-havaslarini, insoniy fazilatlarini har doim yuksak qadriyat sifatida tasvirlaydi. "Odamning dilidagi olov". she'rda Po'ltkan insonning ruhiy holatini quyidagicha ifodalaydi:

Inson qalbi, achchiq olov,

Har bir kecha o'rtanadi,

Lekinlikning yengil tortishi,

Yurtga fidoyi, u birdir o'ladi.

Bu she'rda Po'ltkan insonning ichki dunyosini yanada chuqurlashtirib tasvirlaydi. "Olov" tasvirini ishlatish orqali shoir qalbning achchiqligini, uning ichki alanga bilan kurashishini ko'rsatadi. Bu she'rda nafaqat tashqi, balki ichki jangni tasvirlash orqali insoniy qadr-qimmatni, yurtga sadoqatni, haqiqiy sevgi va mehrni yuksak qiymat sifatida ulug'laydi.

Xulosa

Amirqul Po'ltkan o'zining adabiy ijodi bilan nafaqat o'zbek she'riyatini, balki jahon adabiyotini ham boyitgan yirik shoirlardan biridir. Uning ijodi, o'zining estetik yuksakligi va badiiy kuchi bilan ajralib turadi. Shoir she'rlarida insoniyatning ichki kechinmalarini, tabiatning go'zalligini, ijtimoiy va madaniy masalalarni chuqur tahlil qilgan. Po'ltkan she'riyati o'ziga xos bo'lib, zamonaviylikni va milliy an'analarni uyg'unlashtirgan holda, har bir she'rda yuqori ma'no va maqsadni ko'rsatishga intilgan. Shunday qilib, Amirqul Po'ltkan o'zining ijodi orqali o'zbek she'riyatini yangi yuksaklikka olib chiqqan, uning asarlari adabiyotda o'ziga xos o'rin egallaydi.

Uning she'rlarida insoniyatning umumiy qadriyatlarini, tabiat va jamiyatni mukammal tarzda tasvirlashning ustaligi, shuningdek, ijtimoiy adolat, tabiat va inson hayotining go'zalligini tushunishdagi noziklikni o'zida mujassamlashtirgan. Po'ltkan she'riyatidagi asosiy g'oyalar va mavzular, har bir o'quvchi uchun o'zingizni, xalqni va dunyoni yanada chuqurroq anglashga yordam beradi. Uning badiiy merosi uzoq vaqt davomida o'zbek adabiyotining yorqin sahifasi bo'lib qoladi.³

³ "Po'ltkan ijodining ma'naviy asoslari" // Adabiyot va san'at tahlillari to'plami, Toshkent: 2022.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Po'ltan, A. (1978). Poyga. Toshkent: G'ofur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti.
2. Po'ltan, A. (1994). Shoirning ruhiy portreti. Toshkent: O'qituvchi.
3. Abdurahmonov, X. (2001). O'zbek poeziyasining zamonaviy rivoji. Toshkent: Fan.
4. Xojaeva, R. (2010). Amirqul Po'ltan: Hayoti va ijodi. Toshkent: Ma'naviyat.
5. Po'ltan, A. (1982). Qish va Bahor. Toshkent: O'qituvchi.
6. Po'ltan, A. (1990). Tabiat va inson. Toshkent: Ma'naviyat.
7. Mirzaeva, D. (2008). Amirqul Po'ltan ijodining ma'naviy mazmuni. Toshkent: Sharq.
8. Mahmudov, Shavkat. "Po'ltan ijodining ma'naviy asoslari" // Adabiyot va san'at tahlillari to'plami, Toshkent: 2022. – B. 67–75.
9. ojs.renaissance.com.uz
10. Alfraganus University Portfolio